

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

ТИМОШЕНКО ВАЛЕНТИНА ІВАНІВНА

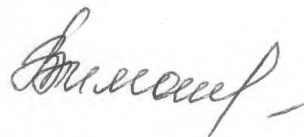
УДК 378.091.3:[005.57:37](043.3)

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗВ'ЯЗКУ
В МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент
ТИТОВА Наталія Михайлівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
завідувач кафедри теорії та методики
професійної підготовки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
БАХМАТ Наталія Валеріївна,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка,
заступник декана з наукової роботи
та інформатизації освітнього процесу,
професор кафедри теорії та методик
початкової освіти;

доктор педагогічних наук, доцент
КОНДУР Оксана Созонтівна,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
педагогічний факультет,
декан педагогічного факультету.

Захист відбудеться 23 квітня 2021 року об 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.19 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9) та на сайті університету <http://www.npu.edu.ua>.

Автореферат розісланий 23 березня 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради **М. Ю. Ляшенко**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У законодавстві України визначено першочергові пріоритети з питань реалізації Національної програми інформатизації, у тому числі створення нормативно-правової бази інформаційно-технологічного забезпечення, зі системою захисту авторських прав та персональних особистих даних включно, розроблення національних стандартів у галузі цифровізації економіки та освіти, науки й інноватики, формування інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, мережево-платформної організації інституційної життєдіяльності, насамперед з гармонізацією змішаних і мережевих форм магістралей передачі сучасних наукових інформаційних даних, системної розбудови новітніх трансляційних каналів, волокно-оптичних і супутникових систем інтерактивного онлайн-зв'язку, розбудови архітектури комп'ютерно-організованої мережі системи освіти, науки й інноватики та академічної культури як загальної компоненти світової мережі науково-метричних Інтернет-ресурсів, забезпечення заходів інформаційної безпеки соціокультурних, освітньо-наукових форм та систем, вебо- та науково-метричного потенціалу академічних шкіл закладів вищої освіти (далі – ЗВО), в тому числі персонального захисту інформаційних даних особи як-то здобувача освіти, наукових та соціальних сервісів, учасників освітнього процесу, також зацікавлених сторін системи менеджменту якості освіти та наукового дослідництва й інших ангажованих представників професійної зайнятості впродовж життя менеджерів з комунікативними компетентностями зв'язку (далі – ККЗ). У контексті глобальних соціальних, економічних, технологічних та демографічних змін суспільство потребує системних і скоординованих змін у галузях культури, професійної зайнятості та розвитку технологічного забезпечення через цифрову трансформацію, які надають можливості створення новітніх та уможливають трансформацію традиційних освітніх моделей, модернізують діяльність ЗВО через зміни у стратегічних напрямках та освітньо-аксіологічних пропозиціях студентоцентрованого навчання. Запровадження цифрової трансформації освітньої галузі дає можливість керувати змінами, які сприяють еволюції освітніх моделей; інноваційний підхід до впровадження ефективних методів навчання, можливостей розкриття академічного потенціалу через наслідування досвіду пріоритетних напрямів наукових досліджень, інтеграції освітньо-цифрових локальних та глобальних освітньо-наукових архітектур для квалітології управлінської взаємодії в ЗВО на засадах сталості.

Науково-теоретичний базис дослідження формування ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО представлено у доробках науковців : В. Андрущенко, В. Бех, В. Биков, А. Гуржій, В. Кремень, В. Мадзігон, В. Сидоренко (*філософії освіти, освітньої, гуманітарної та соціальної політики та дидактики вищої школи*); М. Корець, Е. Лузік, М. Пригодій, Л. Сущенко, Л. Сидорчук, В. Сиротюк, О. Тимошенко, О. Шапран, О. Авраменко, І. Жерноклеєв, О. Васюк, В. Петрук (*професійна підготовка майбутніх фахівців*); Г. Білявський, В. Боголюбов, В. Горлинський, Н. Демишкант, Л. Мельник, Л. Моїсеєв, Н. Рідей (*неперервна освіта впродовж життя та для сталого розвитку*); В. Бондарь, Л. Вовк, Н. Гузій, Н. Дем'яненко (*теорія фундаментальної педагогіки*), О. Матвієнко, О. Биковська

(*професійна підготовка та виховання*); О. Глазунова, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Кручек, В. Любарець, Л. Макаренко, Є. Машбиць, Н. Морзе, Т. Підгорна, О. Семеніхіна, С. Семеріков, В. Слабко, О. Спирін, Н. Тверезовська, Ю. Триус, С. Яшанов (*інформаційні технології в освіті та її цифровізація*); О. Кондур (*професійна підготовка фахівців із якості освіти*); М. Марусинець, С. Ставицька, Н. Титова (*психолого-педагогічні аспекти професійної підготовки*); У. Дж. Дункан, Дж.Е. Мея, Ф.Дж. Рьотлісбергер, Г.А. Саймон, Р. Лікерт, Ф. Фідлер, П. Лоренс, Дж. Лорш (*основоположні ідеї менеджменту*); О. Ельбрехт, В. Жигірь, О. Клочко, Т. Коваль, О. Повстин, С. Яшник (*професійна підготовка менеджерів та фахівців з управління семантичного призначення*); А. Аверін, В. Бакуменко, М. Білінська, М. Братко, Г. Гончарук, Л. Гогіна, Р. Дяків, Л. Калініна, С. Князєв, В. Малиновський, Н. Протасова, В. Троцинський (*сфера адміністрування ЗВО*); Н. Алюшин, О. Антонов, М. Армстронг, П. Бокселл, Т. Василевська, Д. Геберт, Н. Демедишина, С. Загороднюк, Л. Знікіна, В. Князєв, А. Ліпенцев, О. Оболенський, О. Овчарук, Л. Пашко, А. Рачинський, М. Рудакевич, І. Слісаренко, С. Сьомін, В. Токовенко, В. Черевко (*комунікативна компетентність майбутніх менеджерів, в тому числі складових адміністративно-організаційних, інформаційно-комунікаційних та управлінських*); Б. Ананьєв, І. Булах (*психологія ділового спілкування*). Актуальними є дослідження психолого-педагогічних та філософського-фундаментальних джерел у ході контент-аналізу (Б. Берельсон, П. Мэйрінг, К. Нойендорф, А. Кумар, П. Дж. Стоун, К. Кріппендорф, М. Уайт, Е. Марш, С. Стемлер, Х. Іоффе, Л. Ярдлі) та івент-аналізу інформаційного базису даних ретроспективи розвитку освітньо-політичних явищ (І. Артёмов, В. Бакуменко, К. Боришполец, С. Вировий, С. Лейсі, І. Рейтерович, Д. Ріфф, С. Сьомін, С. Телешун, О. Титаренко, Б. Уотсон, Ф. Фіко); планування освітнього процесу (Ф. Анрі); дослідження суб'єкт-об'єктних та суб'єкт-суб'єктних взаємин (Л. Бакстер), в тому числі теоретико-методичного забезпечення професійних комунікацій зв'язку у системах ЗВО з динамічною структурою (Я. Корнага, О. Кузьмінська, І. Харченко); способів кодування аналізованих текстів (К. Карлі) та візуалізованих образів (П. Белл) у соціальній взаємодії учасників системних процесів (Б. Прасад); методології організації хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища (О. Глазунова, Т. Волошина, С. Литвинова, М. Шишкіна).

Науковий аналіз досліджуваної проблеми та огляд сучасного стану професійної підготовки майбутніх менеджерів у ЗВО дає підстави для виокремлення наявних **суперечностей між**: станом якості організації освітнього процесу формування ККЗ та необхідністю модернізації навчально-методичного та інформаційно-технологічного забезпечення професійної підготовки менеджерів у ЗВО; глобальними та соціальними вимірами академічної мобільності та обмеження життєвого простору безпеки й якості здобуття освіти менеджерами з ККЗ в умовах цивільних обмежень пандемії; аксіолого-акмеологічними потребами менеджерів до комунікативної взаємодії на рівнях, у типах і за семантикою професійної підготовки та відсутністю нормативно-правових гарантій інформаційної безпеки особистості громадянина України.

Необхідність оновлення й осучаснення професійної підготовки майбутніх менеджерів зі сформованою ККЗ у ЗВО потребує подолання зазначених

суперечностей і зумовила вибір теми дослідження **«Формування комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану НПУ імені М. П. Драгоманова (2016–2021 рр.) та відображає наукові дослідження у межах виконання тем НДР «Теорія і технологія навчання у системі професійної освіти» (ДР № 0115U000552, 2015–2017 рр.), у сфері освіти, науки та інноватики – «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (ДР № 0117U004914, 2016–2019 рр.). Тема дисертаційної роботи затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 6 від 29 жовтня 2015 року).

Мета дослідження полягає в теоретичному та методичному обґрунтуванні освітнього процесу формування комунікативної компетентності зв'язку в професійній підготовці менеджерів у закладах вищої освіти.

Відповідно до мети були визначені такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати теоретичні та методичні засади методами контент- та івент-аналізу тезаурусу та вокабуляра дослідження комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у сфері освіти, науки й інноватики й інформаційної безпеки ЗВО.

2. Визначити науково-методичне, інформаційно-аналітичне забезпечення організації адміністративного регулювання освітнього процесу формування комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у ЗВО.

3. Теоретично обґрунтувати структуру, визначити критерії, показники та схарактеризувати рівні сформованості комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у розроблених організаційно-педагогічних умовах.

4. Обґрунтувати, розробити та експериментально верифікувати модель формування комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у ЗВО.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – процес формування комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти.

Для розв'язання поставлених завдань на різних етапах дослідження використовувалися **методи**: *загальні теоретичні* – контент-, івент-аналіз теоретико-методичних засад наукового тезаурусу та вокабуляра щодо інформаційної безпеки у сфері освіти, науки й інноватики наукового апарату дослідження ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО за джерельною базою психолого-педагогічної, фундаментально-філософської, соціально-політичної наукової літератури; *спеціальні теоретичні методи аналізу* – аксіологічний та причинно-наслідковий, прогностичний та системний аналіз якості комунікативної взаємодії реалізації академічного потенціалу ЗВО ефективності забезпечення досягнення цілей (моделі формування ККЗ в майбутніх менеджерів; планування педагогічного експерименту, перевірки ефективності розробленої моделі); *організації процесу професійної підготовки за видами діяльності*: пізнавальної, навчально-дослідної, науково-методичної, випробувально-пошукової, технологічної, інструментально-практичної, стажування; *навчально-науково-пізнавально-діяльнісні*: мотивації, інтерактивно-ситуаційні,

джерельності інформації, логіки пізнання та сприйняття, моніторингового контролю та самоконтролю, бінарні комбіновані; *емпіричні методи та методики дослідження*: діагностичний, спостереження, бесіди, інтерв'ювання, анкетування; педагогічний експеримент за етапами – спонукально-мотиваційним комунікативної взаємодії, аудиту, констатувальним, формувально-конативним і релевантним; *статистичної обробки даних* – регресійний метод та критерій перевірки статистичних гіпотез χ^2 Пірсона для встановлення достовірних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що :

– *уперше* : обґрунтовано, розроблено та експериментально верифіковано модель формування ККЗ в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти, в якій функціонально взаємодіють підсистеми: функціонально-цільова, змістовно-методологічна, організаційно-технологічна та релевантна; виявлено організаційно-педагогічні умови формування ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО – сприятливе ІКТ-середовище студентоцентрованого навчання з портативністю освітніх програм, наукових та соціальних сервісів, гармонізація сфери освіти, науки й інноватики, система управління якістю в ЗВО зі засобами технічного регулювання на засадах освітньої політики; конкретизовано «дерево цілей» щодо забезпечення інформаційно-комунікаційного суверенітету зв'язку соціокультурних форм з адмініструванням підготовкою менеджерів в ЗВО; теоретично обґрунтовано зміст і структуру визначення ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО;

– *уточнено та удосконалено* понятійно-категоріальний апарат, що належить до наукового тезаурусу та вокабуляру проблеми інформаційної безпеки у сфері освіти, науки й інноватики апарату дослідження ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО; зміст понять «компетентність», «професійна компетентність», «соціальна компетентність», «комунікативна компетентність», «комунікативна компетентність зв'язку», «інформаційно-комунікаційна безпека соціокультурних форм організації адміністрування професійної підготовки менеджерів»; критерії – комунікаційно-мотиваційний, партисипативно-конативний та інформаційно-ноосферний та рівні – середній, достатній, високий сформованості ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО; освітньо-змістові модулі дисциплін для майбутніх менеджерів – менеджменту та освітньої політики, методології наукового дослідження та навчання професійно-орієнтованих, фахових та спеціальних дисциплін; форми, методи та засоби за організацією навчально-науково-пізнавальної діяльності та місцем дислокації за дидактичною метою;

– *подальшого розвитку* набули методичні рекомендації професійної підготовки менеджерів з ККЗ у ЗВО.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що : розроблено навчально-методичне та інформаційно-технологічне забезпечення освітньо-змістовного модуля навчальних дисциплін – технічного регулювання інформаційного менеджменту у ЗВО, інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти, науки й інноватики; упроваджено методику навчання спеціальних та професійно-орієнтованих дисциплін для інформаційно-комунікаційної сфери організації процесу професійної підготовки менеджерів; конкретизовано методику організації освітнього процесу – галузі знань менеджерів у сферах 07 Управління та адміністрування (073 Менеджмент за освітньою програмою «Менеджмент сфери інфокомунікацій»), 12 Інформаційні

технології (123 Комп'ютерна інженерія та 172 Телекомунікації та радіотехніка); систематизовано інформаційно-телекомунікаційні платформи мережевої організації суб'єкт-суб'єктної та суб'єкт-об'єктної взаємодії між надавачами та здобувачами освіти, стейкхолдерами та громадськістю.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** та підтверджено довідками у освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (№ 09-10/1998 від 21.10.2020 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (№ 683 від 27.10.2020 р.), Бердянського державного педагогічного університету (№ 51-08/62 від 22.10.2020 р.), Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (№ 103 від 21.09.2020 р.), Державного університету телекомунікацій (№ 02/63 від 15.10.2020 р.), Київського коледжу зв'язку (№ 01/24-2-21 від 10.09.2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення дисертації належать автору у роботах науково-методичного характеру персонального доробку в питаннях: обґрунтування концепції та стратегії психолого-педагогічної підготовки педагогів професійного навчання (у контексті комунікативної взаємодії суб'єкт-об'єктної та суб'єкт-суб'єктної організації) [4]; організації управління процесом професійної підготовки економістів (автору належить розроблення алгоритму організації освітнього процесу) [5]; методологічне та технологічне обґрунтування професійної підготовки фахівців сфери управління та глобалізації економіки (персональний доробок полягає у семантичному обґрунтуванні підготовки) [6]; методичні засади дослідження професійної підготовки адміністраторів та управлінців у ЗВО (здійснено прогностичний аналіз методичного потенціалу застосування засобів інформаційно-аналітичного, технічного та науково-метричного забезпечення підготовки фахівців-управлінців) [7]; формування системи неперервної освіти на засадах сталого розвитку: досвід проектної діяльності (обґрунтовано психолого-педагогічні аспекти підготовки майбутніх фахівців) [8]; у тому числі робіт апробаційного характеру [10-13].

Апробація матеріалів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати обговорювалися на міжкафедральних семінарах і на щорічних наукових конференціях викладачів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова впродовж 2015–2020 рр. Провідні положення дослідження обговорено на симпозиумах, семінарах, круглих столах та конференціях на рівнях: *міжнародного* – «Actual trends of modern scientific research» (Мюнхен, Німеччина, 2020), «Modern science: problems and innovations» (Стокгольм, Швеція, 2020), «The world of science and innovation» (Лондон, Сполучене Британське Королівство, 2020), «Current issues of education and science» (Рига, Латвія – Харків, Україна, 2020); І конференція пам'яті професора В. Костіва «Соціокультурологічні та психолого-педагогічні аспекти становлення особистості в сучасному суспільстві: тенденції і перспективи» (Івано-Франківськ, 2019), V науково-практична конференція «Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір» (Луцьк, Івано-Франківськ, 2020); «Освіта та наука: пам'ятаючи про минуле, творимо майбутнє» (Київ, 2020); *українського* – III науково-практична інтернет-конференція студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми соціально-економічного

розвитку: регіональні особливості та світові тенденції» (Івано-Франківськ, 2019); педагогічні читання «Педагогічна освіта в Україні: традиції та сучасні виклики» (80-річчя відкриття першого на Прикарпатті педагогічного ЗВО та пам'яті член.-кор. АПН України Б. Ступарика) (Івано-Франківськ, 2020).

Публікації. Основні теоретичні та практичні результати здійсненого дослідження відображено у 14 публікаціях, серед них 3 колективні монографії, 6 статті у наукових фахових виданнях (в тому числі наукометричних) України у галузі педагогіки; 1 стаття у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних; 4 тези у збірниках матеріалів конференцій.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (240 найменування). Загальний обсяг дисертації становить 227 сторінки, основний зміст дисертації викладено на 185 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність дисертаційної роботи, висвітлено зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення роботи, визначено особистий внесок здобувача наукового ступеня в опублікованих у співавторстві працях, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження, публікації, окреслено структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Методологічне обґрунтування формування комунікативної компетентності зв'язку у майбутніх менеджерів як педагогічна проблема»** систематизовано вокабуляр щодо інформаційної безпеки у сфері освіти, науки й інноватики, яку тлумачимо у авторському баченні дефініції: «інформаційно-комунікаційна безпека соціокультурних форм організації адміністрування професійною підготовки менеджерів» – цілісна система процесно-апаратного, програмного, інформаційно-технологічного забезпечення організаційних нормативно-правових та техніко-регулятивних засобів, орієнтованих на забезпечення захисту: інформаційного простору держави, спільнот, суспільної діяльності та окремих громадян з гарантуванням власної гідності та національної самоідентичності від несанкціонованого порушення рубежів витривалості цілісної єдності інформаційно-аналітичної системи самобутності з небажаним впливом дисгармонізації гомеостазу; транскордонних, регіональних і національних інформаційно-комунікаційних ресурсів зв'язку, семантичне призначення інформаційно-телекомунікаційних систем професійної підготовки, поінформування та просвітництва розлогої амплітуди категорій громадськості, яким гарантовано право доступу до будь-якої інформації, особливо навчально-науково-пізнавальної в галузях наук та знань менеджеризму системної суспільної діяльності на засадах сталості; є невід'ємною складовою державного суверенітету й національної безпеки, що характеризує стан державної захищеності національних інтересів інформаційної сфери налагодження комунікативної гармонізації зовнішньо-внутрішньої взаємодії

зв'язків з передбаченням, усуненням та запобіганням загроз системного характеру. Об'єктами інформаційно-комунікаційної безпеки соціокультурних форм організації управління професійної підготовки є управлінська свідомість та відповідальність, психо-компенсаторна здатність менеджерів з адекватно-врівноваженою психікою, інформаційно-комунікаційні системи зв'язку, що складають інформаційну архітектуру сфери освіти, науки й інноватики та суспільної системної діяльності на засадах сталості, розвитку державних інтересів; відповідно суб'єктами є: системи державного регулювання семантичного призначення інформаційно-комунікаційного зв'язку за типами, рівнями, орієнтацією, що реалізують свої функції через відповідні органи державної влади шляхом створення системи забезпечення інформаційно-комунікаційної безпеки громадян, суспільних або інституційних форм організації й об'єднань, які наділені повноваженнями зі забезпечення згідно нормативно-правового та технічного регулювання транскордонної імплементації та чинного законодавства.

Сформульовано визначення «комунікативна компетенція зв'язку» – когнітивний комплекс знань, умінь та навичок комунікативної взаємодії інформаційно-комунікаційного спілкування (мовленнєве, математичне, кодово-знакове, синхронної природовідповідності, трансцендентне, інтерактивно-перцептивне, вербально-невербальне, тактильне, органолептичне, акустичне (паралінгвістичні, екстралінгвістичні)), що одночасно забезпечує набір стратегічних комунікацій у майбутнього менеджера з дотриманням правил Конвенції та міжнародних постулатів «Міжнародного Білля про права Людини», захисту особистого простору та персональних даних.

Конкретизовано у ході теоретичних та методичних засад трактування поняття «компетентність», яку формулюємо як спроможна здатність професійної реалізації набутих сучасних наукових знань при виконанні системної діяльності комунікативної взаємодії певного комплексу фахових робіт менеджменту інтенсифікації виконання зі забезпеченням управління якістю та ефективністю освітнього процесу релевантності за функціональним призначенням. Тлумачення компетентного фахівця неподільно пов'язано з компетентністю або з його фаховою спроможністю щодо професійного вирішення завдань галузі науки та знань менеджменту сфери освіти, науки й інноватики та її інформаційно-технологічного забезпечення. Теоретичні засади тлумачення компетентності обґрунтовано у наукових працях Л. Балабанової, О. Сардак, О. Оболенського, Н. Нижника, С. Хаджирадевої, Д. Дзвінчука та зарубіжних вчених – П. Шлендера, Т. Зайцева, В. Баранчєєва, Г. Монусової та інші. Компетентність менеджера векторизується у сферах застосування бізнесу, менеджменту, публічного управління та рівнях їх організації. За видами компетентності зв'язку в менеджерів поділяються на складові компетентності як якості посадової особи щодо ефективного забезпечення відповідності індивідуального професійного потенціалу; «професійна компетентність», яка включає інформаційно-технологічну комунікативну підготовленість при забезпеченні функціонального професіоналізму менеджера зі спеціалізацією майбутньої сфери зайнятості; «соціальна компетентність» віддзеркалює комунікативні взаємини процесів професійної діяльності та схарактеризовують уміння майбутніх менеджерів до корпоративної взаємодії,

ефективної комунікації координаційно-субординаційної архітектоніки інституціональної організації задля досягнення часткових цілей та стратегічної мети місії установи, ґрунтується на комунікативних можливостях управлінця виявляти ділову культуру академічного спілкування та мобільності.

Завдяки методологічному обґрунтуванню наукового тезаурусу дисертаційного дослідження конкретизовано визначення «*комунікативна компетентність*» зі застосуванням засобів вербально-невербального характеру задля досягнення стратегічної мети комунікативної взаємодії у професійно-проблемних ситуаціях, що виокремлюється як критерій комунікативної готовності майбутнього менеджера з інформаційно-комунікаційними здатностями налагодження зв'язку професійної комунікативної взаємодії; інтегрованим результатом сформованості є динамічний комплекс комунікативних якостей, здібностей, здатностей, знань, умінь, навичок, готовності, сформованості, спроможності та відповідальності, які необхідні та оптимально достатні для забезпечення комунікативного зв'язку у виконанні функціонально-цільових професійних завдань майбутніми менеджерами (комунікативними виявами яких є мультимодусна компонентність зв'язку, семантична динаміка, доступність та відкритість універсалізації засобів інформаційно-технологічного забезпечення). Комунікативна компетентність складається з видів мовних, мовленнєвих, культурно-етичних, академічно-комунікативних, що віддзеркалюють пануючі парадигми превалювання галузей науки і знань, комунікативні уміння та навички у контексті професійної взаємодії функціонального призначення, системно-комунікативні дії зв'язку як алгоритмізовано-послідовні етапи реалізації комунікативних умінь і навичок реалізації системно-професійної управлінської діяльності.

У другому розділі «**Інформаційно-методичне забезпечення організації освітнього процесу формування комунікативної компетентності в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти**» застосування методу контент-аналізу забезпечило імітаційне уявлення щодо об'єкту дослідження у ході безпосереднього спостереження; використано як методіку інтенсивного аналізу змістовно-методологічної частини конкретно заявленої ІКТ-ресурсної бази; зреалізовано для пошуку оперативної інформації наукового тезаурусу, текстових документів, в тому числі радіо, телетрансляційного зв'язку; включає стандартизовані освітньо-управлінські процедури ідентифікації категорій відхилень в інтересах дослідження щодо частоти кількісно-якісних варіантів параметрального оцінювання категорій змістовних складових, які можуть бути використані в елементарних компонентах ІКТ-комп'ютерних програм для забезпечення професійної підготовки майбутніх менеджерів. Здійснено методичне обґрунтування актуалізації підготовки майбутніх фахівців засобами ІКТ-забезпечення ЗВО. Конкретизовано напрями наукових шкіл фундаторів контент- та івент-аналізу ІКТ-забезпечення ЗВО. Систематизовано ІКТ-ресурсну базу: системи підтримки прийняття рішень; ІКТ-інструменти для створення інтерактивного контент-діалогу зі здобувачами освіти та для створення веб-сторінок; платформи управління навчанням; інструментарій для створення електронних курсів та для розроблення й обробки відео-контенту; сервіси для створення презентацій та роботи зі звуковими файлами; інформаційно-методичні ресурси науково-технічної діяльності та дослідництва (програмні продукти);

інструменти корпоративної роботи в освітньому процесі; відпрацювання навичок програмування; створення візуально-графічного контенту.

Івент-аналіз здійснено з метою аналізування подвійного ряду обробки інформаційного базису комунікативної взаємодії організації адміністрування у ЗВО, що визначається за класифікаційними ознаками: менеджерського превалювання суб'єктного явища лідерства; функціонально-цільового призначення суб'єкта управління; організаційно-управлінських впливів на об'єкт, стосовно якого суб'єкт діє; транспарентності у послідовності системи аналітико-інформаційного абрису моніторингу стану та розвитку прогнозування та моделювання систем різного рівня за типами, також у видах організації цільового призначення. Розроблено структурно-функціональну схему реалізації організаційно-педагогічних умов формування ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО.

У ході контент- та івент-аналізу встановлено, що основними засобами технічного регулювання є міжнародні стандарти : *загального впливу* комунікативної взаємодії у системі управління якістю в сфері освіти щодо регулювання безпеки, ресурсозбереження, працехорони, інформаційного захисту, верифікації лабораторно-випробувальної діяльності та її достовірного доведення, екологічного та енергетичного керування з гарантуванням соціальної відповідальності як гармонізованих та ратифікованих у нормативно-правових документах імплементації України до світових організацій регулювання якості та їх стандартизації; *спеціального впливу* інформаційно-аналітичного базису забезпечення комунікативної взаємодії в системах різного рівня, типів організації й управління за цільовим призначенням та у різних видах природокористування (соціо-культурних форм, освітньо-наукових систем – біо-соціальних, урбо-, техно-, агро-призначення), як міжнародні стандарти Консорціуму відкритих геопросторових даних (з англ. – Open Geospatial Consortium, OGC), які регламентують вимоги технічного регулювання. Стандарти загального та спеціального впливу технічного регулювання сприятливого інформаційно-комунікаційно-технологічного (далі – ІКТ) середовища студентоцентрованого навчання портативних освітніх програм, наукових та соціальних сервісів академічного потенціалу ЗВО, які забезпечують відповідність професійної підготовки та організації освітнього процесу з ІКТ-забезпеченням згідно міжнародних і державних вимог ліцензування та акредитації щодо формування ККЗ в майбутніх менеджерів за умов гармонізації сфери освіти, науки й інноватики.

У третьому розділі **«Розроблення та верифікація проектової моделі формування комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти»** розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено модель формування ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО (рис. 1) згідно запитів соціально-економічного замовлення для гармонізації сфери освіти, науки й інноватики та суспільної діяльності для сталого розвитку у *функціонально-цільовій підсистемі* зреалізованих засад методологічних *принципів* – наукового пізнання системної методології, організації освітнього процесу, навчально-пізнавальної діяльності, системного аналізу якості; *семантики професійної підготовки* : адміністрування процесом професійної підготовки, навчально-науково-пізнавальної діяльності, комунікативного зв'язку.

Соціально-економічне замовлення на професійну підготовку менеджерів інформаційно-комунікаційної сфери з комунікативною компетентністю зв'язку для гармонізації сфери освіти, науки й інноватики та оптимізації суспільної діяльності для сталого розвитку

МЕТА : формування комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки в ЗВО

Функціонально-цільова

ПІДХОДИ : методологічні – системний, структурно-функціональний, програмно-цільовий, інформаційно-інноваційний; навчально-пізнавальні – транспарентний, партисипативний, диверсифікаційний (реноваційний), бінгінгальний, управління якістю

ПРИНЦИПИ наукового пізнання системної методології : фундаментально-філософські, загально- та конкретно-наукові; **організацій освітнього процесу :** наступності, наскрізності, послідовності, неперервності, систематичності, протнотичності та інноваційності; **навчально-пізнавальної діяльності :** історичної, ретроспективи галузей науки та знань, потенціалу рівня пізнання, за – сферами системної методології, світоглядності, епохою методології науки; **системного аналізу якості :** системної ієрархії, елементаризму, загальної взаємодії розвитку, цілісності, системності, формалізму, нормативності, цілопорядання

ФУНКЦІЇ : адміністрування процесом професійної підготовки – маркетингова, організаційна, мотиваційно-аксіо-аксологічна, системно-регуляторна; планування-стратегічна, аудиту, моніторингу та нагляду, експертна, комунікативна, управління кадровими суперечностями, асертивна, публічного зв'язку; **навчально-науково-пізнавальної діяльності** – словукально-мобілізуєча, ідентифікаційно-скрінггова, методологічна формуально-змістова, прогнозуально-сценарна та системно-модельюча, діагностико-закріплювальна, моніторингово-метрична-коригувальна, адміністративно-управлінська, інформаційно-аналітична, результативно-експертна; **комунікативного зв'язку** – рівноправної доступності (достойних здобувачів за вимогами освітнього процесу організації професійної підготовки) до інформаційно-аналітичних платформ комунікативної взаємодії ЗВО (суб'єктної, суб'єкт-суб'єктної), достовірної доведення інформаційного базису, прогнозуально-модельюча для систем різного типу та рівня організації за цільовим призначенням, діагностично-експертна та соціометрична стану та розвитку систем (освітньо-наукових систем ЗВО, соціальних громадських павлівків)

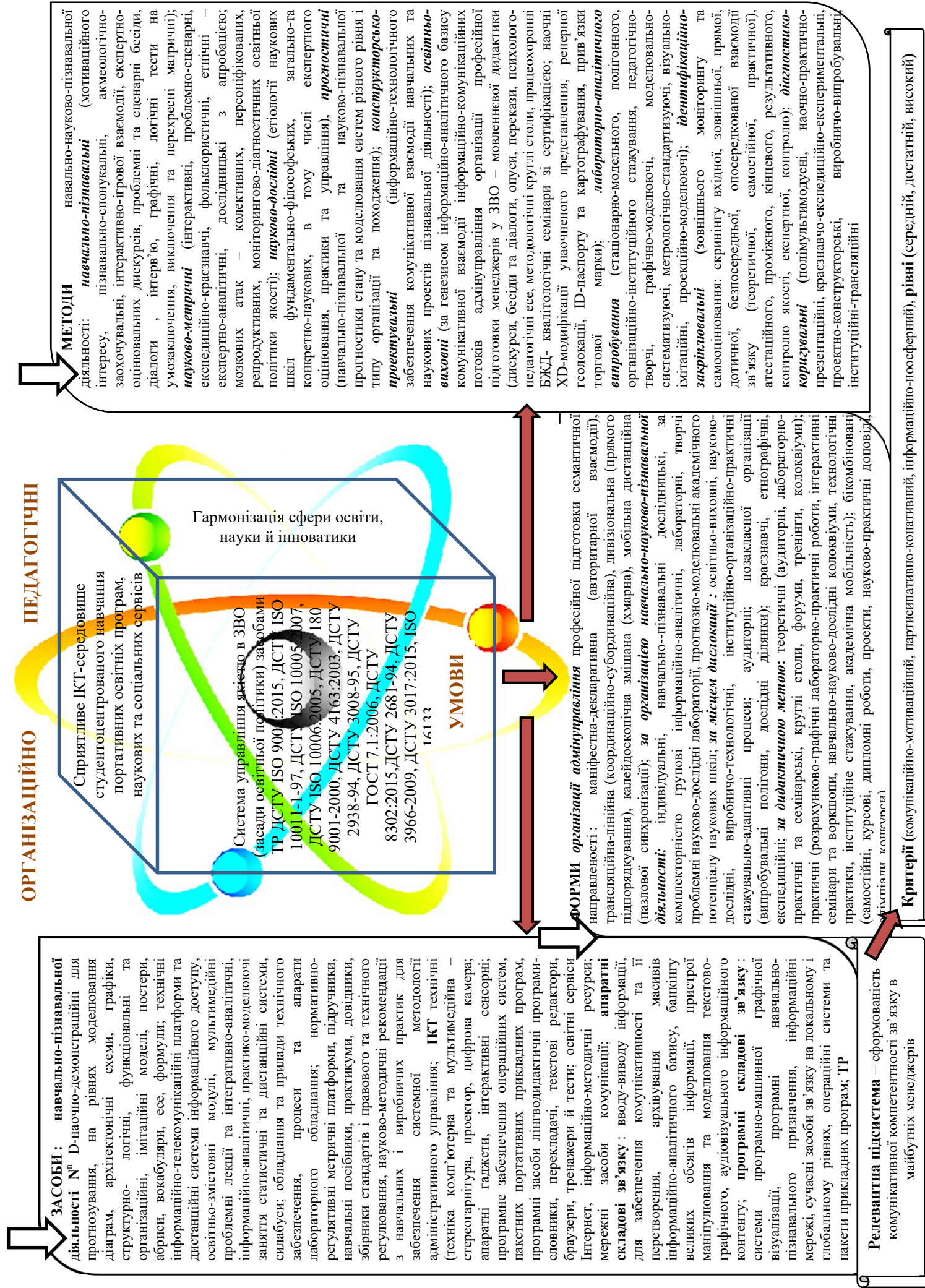
ОСВІТНЬО-ЗМІСТОВІ МОДУЛІ: дисциплін технологічного забезпечення для менеджменту та освітньої політики (освітній моніторинг освітнього процесу, інформаційно-технологічне забезпечення, ІКТ в освіті та суспільній діяльності); **менеджменту та освітньої політики** (освітній менеджмент та політика, комунікативний менеджмент, кадровий менеджмент, менеджмент сфери інфокомунікацій, комп'ютерна інженерія та програмного забезпечення, телекомунікація та радіотехніка, інформаційно-технологічний маркетинг та підприємництво); **методології наукового дослідження та навчання професійно-орієнтованих, фахових та спеціальних дисциплін** (галузі знань 073 Менеджмент – методологія педагогічного, соціального психолого-комунікативного, публічного управління, інформаційно-цифрового, системного аналізу якості складових компонентів методики дослідження), статистика, економіка підприємства, методики навчання телекомунікаційної інженерії, інформаційно-комунікаційної техніки зв'язку та електров'язку, поштового зв'язку, технології обчислення та програмування, інформаційно-аналітичного моніторингу, інформаційно-комунікативного зв'язку, логістика комунікативного зв'язку, Інтернет-маркетинг, етика ділових комунікацій менеджменту, риторика (спічрайтинг, дипломатичний менеджмент)

Освітні технології : інформаційні – фіксації пам'яті інформаційно-аналітичних об'ємів даних, наукової педагогічної майстерності, організації адміністрування системно-процесного забезпечення управління якістю, цільової семантики та антикризового менеджменту процесу професійної підготовки, інтенсивності свідомого сприйняття інформаційно-аналітичного зв'язку та його метаболізму для моделювання якості евантності профпідготовки менеджерів у ЗВО

ІКТ управління : об'єктами виробничо-економічної, державної, місцевого самоврядування, соціокультурними формами; **суб'єктами** державного адміністрування, місцевого самоврядування, громадського-політичного руху, підприємництва; за механізмами соціально-економічного ринкового управління організаційного управління соціокультурної організації; **видами оргструктур** дивізональні, транслейційні, маніфестні – горизонтальні й калейдоскопчні, функціональні; **частково управління :** побудова «дерева цілей» стратегічного планування процесу професійної підготовки, архітектоніки та безпеки управління якістю, установою, ЗВО, аудиторський контроль, кадровий менеджмент, професійна підготовка та розвиток управлінських кадрів, нарощення академічного потенціалу, документознавство та електронне врядування документообігу, функціонування інформаційно-аналітичних центрів академічного сервісу

Алгоритми технологічної організації освітнього процесу : **інформаційно-аналітичний** (інформаційно-аналітичний та проблемно-ситуаційний аналіз організації професійної підготовки та інформаційно-комунікаційної взаємодії в сфері освіти, науки й інноватики та суспільного розвитку; встановлення адміністративного впливу; прогнозування та моделювання стратегічних засад плану розвитку установи, аналіз засобів і ІКТ здійснення адмінпрішнь, встановлення обсягів ресурсного потенціалу календарно-тематичного плану дотримання реалізації стратегічної програми системної діяльності, аналіз релевантності та ефективності впровадження ІКТ), **адміністративно-організаційний** (адміністрування організаційно-правового та технічно-регуляторного забезпечення; оприлюднення та обговорення в громадських органах та місцевого самоврядування, організація забезпечення управлінських рішень стратегічного плану процесу професійної підготовки менеджерів у ЗВО), **релевативний** (адміннагляд за виконанням та оперативним інформуванням зацікавлених сторін освітнього процесу професійної підготовки, метрика оцінювання її ефективності, узагальнення, систематизація даних освітнього моніторингу політики якості, коригування та поліпшення процесу профпідготовки у ЗВО)

ПІДСИСТЕМИ

ЗАСОБИ: навчально-пізнавальної діяльності № D-наочно-демонстраційні для прогнозування, на рівнях моделювання діаграм, архітектонічні схеми, графіки, структурно-логічні, функціональні та організаційні, імітаційні моделі, постери, абрис, вокабуляри, есе, формули; технічні інформаційно-телекомунікаційні платформи та дистанційні системи інформаційного доступу, освітньо-змістовні модулі, мультимедійні проблемні лекції та інтегративно-аналітичні інформаційно-аналітичні, практико-моделюючі заняття статистичні та дистанційні системи, силабуси; обладнання та прилади технічного забезпечення, процеси та апарати лабораторного обладнання; нормативно-регулятивні метричні платформи, підручники, навчальні посібники, практикуми, довідники, збірники стандартів і правового та технічного регулювання, науково-методичні рекомендації з навчальних і виробничих практик для забезпечення системної методології адміністративного управління; **ІКТ** технічні (техніка комп'ютерна та мультимедійна – стереографія, проектор, цифрова камера; апаратні гаджети, інтерактивні сенсорні; програмне забезпечення операційних систем, пакетних портативних прикладних програм, програмні засоби лінгводидактичні програм-словники, перекладачі, текстові редактори, браузер, тренажери й тести; освітні сервіси Інтернет, інформаційно-методичні ресурси; мережні засоби комунікації; **апаратні складові зв'язку:** вводу-виводу інформації, для забезпечення комунікативності та її перетворення, архівування масивів інформаційно-аналітичного базису, банкіну великих обсягів інформації, пристрої маніпулювання та моделювання текстово-графічного, аудіовізуального інформаційного контенту; **програмні складові зв'язку:** системи програмно-машинної графічної візуалізації, програмні навчально-пізнавальні призначення, інформаційні мережі, сучасні засоби зв'язку на локальному і глобальному рівнях, операційні системи та пакети прикладних програм; **ТР**

Релевантна підсистема – сформованість комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів

ОРГАНІЗАЦІЙНО ПЕДАГОГІЧНІ

Сприятливе ІКТ-середовище студентоцентрованого навчання, портативних освітніх програм, наукових та соціальних сервісів

Гармонізація сфери освіти, науки й інноватики

- Система управління якістю в ЗВО (засади освітньої політики) засобами ТР ДСТУ ISO 9001:2015, ДСТ ISO 10011-1-97, ДСТ ISO 10005:2007, ДСТУ ISO 10006:2005, ДСТУ 180 9001-2000, ДСТУ 4163:2003, ДСТУ 2938-94, ДСТУ 3008-95, ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, ДСТУ 8302:2015, ДСТУ 2681-94, ДСТУ 3966-2009, ДСТУ 3017:2015, ISO 16133

УМОВИ

ФОРМИ організації адміністрування професійної підготовки семантичної направленості: маніфестна-декларативна (авторитарної взаємодії), трансляційна-лінійна (координативно-субординаційна), дивізіональна (прямого підпорядкування), калейдоскопічна змішана (хмарна), мобільна дистанційна (пазловий синхронізації); **за організацією навчально-пізнавальної діяльності:** індивідуальні, навчально-пізнавальні дослідницькі, за комплексністю групові інформаційно-аналітичні, лабораторні, творчі проблемні науково-дослідні лабораторії, прогнозно-моделювальні академічного потенціалу наукових шкіл; **за місцем дислокації:** освітньо-виховні, науково-дослідні, виробничо-технологічні, інституційно-організаційно-практичні стажувально-адаптивні процеси; аудиторні; позакласної організації (випробувальні політони, дослідні дільниці); красназавчі, етнографічні, експедиційні; **за дидактичною метою:** теоретичні (аудиторні, лабораторно-практичні та семінарські, круглі столи, форуми, тренінги, колоквиуми); практичні (розрахунково-графічні лабораторно-практичні роботи, інтерактивні семінари та воркшопи, навчально-науково-дослідні колоквиуми, технологічні практики, інституційне стажування, академічна мобільність); бікомбіновані (самостійні, курсові, дипломні роботи, проекти, науково-практичні доповіді, **інформаційно-конкурсні**)

Критерії (комунікаційно-мотиваційний, партисипативно-конативний, інформаційно-ноосферний), **рівні** (середній, достатній, високий)

МЕТОДИ

навчально-науково-пізнавальної діяльності: **навчально-пізнавальні** (мотиваційного інтересу, пізнавально-спонукальні, акмеологічно-заохочувальні, інтерактивно-ігрової взаємодії, експертно-оцінювальних дискурсів, проблемні та сценарні бесіди, діалоги, інтерв'ю, графічні, логічні тести на умозаключення, виключення та перехресні матричні); **науково-метричні** (інтерактивні, проблемно-сценарні, експедійно-красназавчі, фольклористичні, етнічні – експертно-аналітичні, дослідницькі з агрорацією; мозкових атак – колективних, персоналізованих, репродуктивних, моніторингово-діагностичних освітньої політики якості); **науково-дослідні** (етіології наукових шкіл фундаментально-філософських, загально-та конкретно-наукових, в тому числі експертного оцінювання, практики та управління), **прогностичні** (навчально-пізнавальної та науково-пізнавальної прогностики стану та моделювання систем різного рівня і типу організації та походження); **конструкторсько-проектувальні** (інформаційно-технологічного забезпечення комунікативної взаємодії навчальних та наукових проектів пізнавальної діяльності); **освітньо-виховні** (за генезисом інформаційно-аналітичного базису комунікативної взаємодії інформаційно-комунікаційних потоків адміністрування організації професійної підготовки менеджерів у ЗВО – мовленнєвої дидактики (дискуси, бесіди та діалоги, опуси, перекази, психолого-педагогічні есе, методологічні круглі столи, працеохоронні БЖД-квалітологічні семінари зі сертифікацією; наочні ХД-модифікації уаочного представлення, реперної геолокації, ID-паспорту та картографування, прив'язки торгової марки); **лабораторно-аналітичного випробування** (стаціонарно-моделюного, полігонного, організаційно-інституційного стажування, педагогічно-творчі, графічно-моделюючі, моделювальні-систематизуючі, метрологічно-стандартизуючі, візуально-імітаційні, проєкційно-моделюючі); **ідентифікаційно-закупівельні** (зовнішнього моніторингу та самооцінювання: скринінгу вхідної, зовнішньої, прямої, логічної, безпосередньої, опосередкованої взаємодії зв'язку (теоретичної, самостійної, практичної), атестаційного, проміжного, кінцевого, результативного, контролю якості, експертної, контролю); **діагностико-корисувальні** (полімультимодусні, наочно-практично-презентаційні, красназавчо-експедійно-експериментальні, проектно-конструкторські, виробничо-випробувальні інституційні-трансляційні)

Рис. 1 Модель формування комунікативної компетентності зв'язку майбутніх в менеджерів у ЗВО

Обґрунтовано змістовно-методологічну підсистему з розробленими освітньо-змістовими модулями дисциплін технологічного забезпечення для менеджерів інформаційно-комунікаційного зв'язку (інформаційно-аналітичний моніторинг освітнього процесу, інформаційно-технологічне забезпечення, ІКТ в освіті та суспільній діяльності); менеджменту та освітньої політики (освітній менеджмент та політика, комунікативний менеджмент, кадровий менеджмент, менеджмент сфери інфокомунікацій, комп'ютерна інженерія та програмне забезпечення, телекомунікація та радіотехніка, інформаційно-технологічний маркетинг та підприємництво); *методології наукового дослідження та навчання професійно-орієнтованих, фахових та спеціальних дисциплін* (галузі знань 073 Менеджмент – методології педагогічного, соціального психолого-комунікативного, публічного управління, інформаційно-цифрового, системного аналізу якості складових компонентів методики дослідження, статистика, економіка підприємства, методики навчання телекомунікаційної інженерії, інформаційно-комунікаційної техніки зв'язку та електрозв'язку, поштового зв'язку, технології обчислення та програмування, інформаційно-аналітичного моніторингу, освітнього моніторингу та метрики політики якості, логістика комунікативного зв'язку, Інтернет-маркетинг, етика ділових комунікацій менеджменту, риторика).

Конкретизовано згідно методу Форда *організаційно-технологічну підсистему* у складових компонентах системно-процесної реалізації освітніх технологій, ІКТ-управління, частково-управлінських процедур реалізації академічного потенціалу ЗВО, алгоритми технологічної організації освітнього процесу – інформаційно-аналітичний та адміністративно-організаційний, релевантний інституційні регламенти ЗВО. Інформаційно-технологічна та методично-організаційна тріада організаційно-технологічної підсистеми синергетичної взаємодії засобів (навчально-пізнавальної, ІКТ, апаратних та програмних складових зв'язку, технічного регулювання), методів навчально-науково-пізнавальної діяльності (навчально-пізнавальні, науково-метричні, науково-дослідні, прогностичні, конструкторсько-проектувальні, освітньо-виховні, лабораторно-аналітичного випробування, ідентифікаційно-закріплювальні, діагностико-коригувальні), форм організації адміністративного управління професійної цільової підготовки (маніфестно-декларативна, трансляційно-лінійна, калейдоскопічна, мобільна), за організацією навчально-науково-пізнавальної діяльності, місцем дислокації за дидактичною метою.

Експериментальною базою для педагогічного експерименту стали Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Бердянський державний педагогічний університет, Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Державний університет телекомунікацій.

На етапах педагогічного дослідження (спонукально-мотиваційний комунікативної взаємодії, аудиту, констатувальний, формувально-конативний і релевантний) в експерименті брали участь 296 осіб.

Етап спонукально мотиваційний комунікативної взаємодії передбачав перевірку стану мотиваційної рефлексії студентів спрямованої на забезпечення успіху (мети) або острах невиконання завдань її досягнення (за удосконаленою

анкетою А. Реана) в аспектах діагностики позитивного психологічного ставлення до комунікування під час здійснення професійної діяльності та розвитку менеджерів у програмованих умовах прогнозів та сценаріїв виконання плану інформаційно-технологічного комунікативного забезпечення ЗВО та формування корпоративної культури формування ККЗ у майбутніх менеджерів, належного ставлення до посадових обов'язків, ділової етики та командної роботи встановлено, що серед систематизованих спонук і мотивів здобувачів освіти у прагненні успіху має переважну більшість зацікавлених та функціонально-орієнтованих на професійні досягнення з рефлексивним відгуком, ніж на острах невдачі. Завдяки модифікованій методиці діагностики мотиваційного рівня забезпечення соціального комунікування та подолання фрустрації (за Л. Вассерманом і В. Бойко) зі застосованим рубриковим питальником ідентифікували ступінь невдоволення – взаємодією, що дало змогу оцінити його соціально-комунікативне забезпечення життєдіяльності особистості з результатами відсоткового поділу (у %) дуже високого рівня – 17, підвищеного – 20, помірного – 18, невизначеного – 15, пониженого – 10, дуже низький і відсутнього задоволення за рівем склали у сумі 20 % респондентів.

Етап аудиту був присвячений скринінгу складових ККЗ у майбутніх менеджерів за аудиторською діагностикою інтегральних, загальних та спеціальних компонентів за рівнями – середнім, достатнім та високим, який дав змогу виокремити та діагностувати професійні здатності, вміння, навички та спроможності згідно державних стандартів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» контингенту здобувачів освіти, залучених до педагогічного експерименту. Етап аудиту педагогічного дослідження засвідчив стабільність високого, достатнього і середнього рівнів складових ККЗ в майбутніх менеджерів, що синхронізовано та рівноважно розподілено між експериментальними (далі – ЕГ) та контрольними (далі – КГ) групами. *Констатувальний* етап передбачав встановлення фактичного стану вхідного рівня сформованості ККЗ у майбутніх менеджерів у ЗВО за вище заявленими критеріями. За даними анкетування рівні сформованості складових ККЗ у здобувачів освіти на констатувальному етапі був майже аліквотний (табл. 1).

Таблиця 1

**Рівні сформованості ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО
на констатувальному етапі експерименту у ЕГ та КГ**

Рівні	Критерії											
	Комунікаційно-мотиваційний				Партисипативно-конативний				Інформаційно-ноосферний			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%	К-сть осіб	%
Високий	48	32,17	47	31,77	36	24,39	39	26,67	19	12,54	20	13,67
Достатній	35	23,82	39	26,33	53	35,50	51	34,43	54	36,84	61	41,33
Середній	65	44,01	62	41,90	59	40,11	58	38,90	75	50,62	67	45,00
Усього	148	100	148	100	148	100	148	100	148	100	148	100

Однорідність вибраних для формувального етапу педагогічного експерименту груп підтверджено критерієм узгодженості К. Пірсона на рівні достовірності 0,95. Перевірка рівнів сформованості ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО на *формувально-*

конативному етапі за комунікаційно-мотиваційним критерієм досліджувалась у контексті позитивного впливу розроблених освітньо-змістовних модулів дисциплін (технічного забезпечення, менеджменту та освітньої політики, методології наукового дослідження та навчання професійно-орієнтованих, фахових та спеціальних дисциплін) на дельту приросту рівнів. Узагальнення результатів формуально-конативного етапу педагогічного експерименту засвідчило динаміку трансформації рівнів сформованості ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО в ЕГ (табл. 2).

Таблиця 2

**Рівні сформованості ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО
на формуально-конативному етапі експерименту у ЕГ та КГ, у %**

Групи	Критерії	Рівні								
		Високий			Достатній			Середній		
		до	після	Δ	до	після	Δ	до	після	Δ
ЕГ	Комунікаційно-мотиваційний	32,17	64,50	+32,33	23,82	30,85	+7,03	44,01	4,65	-39,36
КГ		31,77	37,38	+5,61	26,33	36,50	+10,17	41,90	26,12	-15,78
ЕГ	Партисипативно-конативний	24,39	51,00	+26,61	35,50	36,00	+0,50	40,11	13,00	-27,11
КГ		26,67	28,85	+2,18	34,43	41,46	+7,03	38,90	29,69	-9,21
ЕГ	Інформаційно-ноосферний	12,54	45,15	+32,61	36,84	44,15	+7,31	50,62	10,70	-39,92
КГ		13,67	18,97	+5,30	41,33	44,00	+2,67	45,00	37,03	-7,97

Суттєві відмінності отриманих результатів в групах ЕГ і КГ та між ними за всіма критеріями підтверджено критерієм К. Пірсона (χ^2) з надійної ймовірністю 0,95 на користь групи ЕГ, що доводить ефективність розробленої моделі формування ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО.

Релевантний етап дослідження організовано у алгоритмі експертного оцінювання впровадження та встановлення достовірності ефективності застосованих модулів та моделі. Експертні заключення, що проводились згідно протоколу експертизи динаміки сформованості компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів, підтвердили позитивні результати професійної підготовки за 100-бальною шкалою, яку оцінили в 85 балів. Таким чином, застосування комплексу освітньо-змістовних модулів організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів у розробленій моделі, яка забезпечила синергізм обґрунтованих науково-методичних та інформаційно-технологічних підсистем, підтверджує суттєве підвищення у ЕГ (35,46%) ніж у КГ (10,99%) високого та достатнього рівнів сформованості ККЗ у майбутніх менеджерів.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено у ході контент- та івент-аналізу тезаурусу та вокабуляра сфери інформаційної безпеки освіти, науки й інноватики понятійно-категоріальний апарат дослідження ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО, що індикатором її сформованості є організація процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів у ЗВО. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх менеджерів сформульовано у розумінні: спеціальної професійно-орієнтованої фахової підготовки з інформаційно-телекомунікаційним забезпеченням комунікативної взаємодії за функціонально-цільовим призначенням у комунікативних типах

суспільних взаємин та на рівнях організації комунікації передачі інформаційно-аналітичних даних на засадах сталої гармонізації сфери освіти, науки й інноватики; базується на підходах – методологічних (системний, структурно-функціональний, програмно-цільовий, інформаційно-інноваційний) і навчально-пізнавальних (транспарентний, партисипативний, диверсифікаційний (реноваційний), бінгвінальний, управління якістю), принципах – наукового пізнання системної методології (фундаментально-філософські, загально- та конкретно-наукові, науки), організації освітнього процесу (наступності, наскрізності, послідовності, неперервності, систематичності, прогностичності та інноваційності), навчально-пізнавальної діяльності (історичної ретроспективи галузей науки і знань, потенціалу рівня пізнання, за – сферами системної методології, світоглядності, епохою методології науки), системного аналізу (системної ієрархії, елементаризму, загальної взаємодії розвитку, цілісності, системності, формалізму, нормативності, цілепокладання); менеджер інформаційно-комунікаційного зв'язку нової формації – професійно мобільний фахівець, який прогресивно й інноваційно мислить, налаштований на діяльність у команді з персональною відповідальністю, умотивований на позитивний результат виконання професійно орієнтованих комунікативних завдань гармонізації суспільної діяльності у сфері освіти, науки й інноватики; професійна підготовка майбутніх менеджерів персоніфікується організаційно-педагогічними умовами; актуалізація студентоцентрованого ІКТ-середовища зі сприятливими засобами технологічного забезпечення уможливорює акомодацию мультимодусності, полісемантики, наступності, послідовності, контекстності, зв'язку теорії з практикою наукового пізнання між надавачем і здобувачем освітньо-наукових портативно-студентоцентрованих послуг мережевого, змішаного, мобільного та дистанційного навчання дивізіональної, трансляційної, калейдоскопічної, маніфестної форм організації освітнього процесу.

2. Розроблено науково-методичне забезпечення професійної підготовки майбутніх менеджерів, яке полягає у науково-обґрунтованому комплексі змістовно-методологічного наповнення компонентів (навчально-науково-пізнавальної теоретичної та практико-стажувальної на першому робочому місці) організації освітнього процесу для здобувачів старших курсів як майбутніх менеджерів з ККЗ і з учасниками, зацікавленими сторонами, стейкхолдерами, категоріями громадськості та цільових аудиторій вмотивованих у професійному розвитку системно-управлінської діяльності ІКТ-забезпечення гармонізації сфери освіти, науки й інноватики академічного потенціалу спроможності ЗВО за умов дотримання відповідності міжнародних та національних стандартів глобального виміру мобільності та соціальної відповідальності. Запропоноване науково-методичне забезпечення (освітньо-змістовні модулі семантичного призначення адміністративного процесом професійної підготовки навчально-науково-пізнавальної діяльності комунікативної системно-процесної взаємодії якістю релевантності зі сформованістю ККЗ в менеджерів у дисциплінах технологічного забезпечення освітнього менеджменту та політики, методології наукового пізнання та навчання професійно-орієнтованих, фахових та спеціальних дисциплін), які апробовано у процесі організації інформаційно-аналітичного базису цілісності організаційно-

технологічного реалізації соціо-культурних форм професійної підготовки майбутніх менеджерів.

3. Теоретично обґрунтовано зміст і структуру визначення «ККЗ в майбутніх менеджерів», яка систематизує комплекс якостей, здібностей, здатностей, готовності, сформованості, спроможностей та відповідальності за професійну діяльність та розвиток зайнятості впродовж життя. *Професійно-важливими якостями*, зокрема – адміністративної організації, ініціативного волевиявлення з адекватним вольтеризмом, лідерства, суспільної системної діяльності, цілеспрямованої семантики, перфекціонізму, педантизму та прагматизму, оптимізму, достовірності доведених намірів, пунктуальності, природовідповідності взаємодії Людини-Суспільства-Природи-Професійного середовища, перцептивності, топонімізму, футуристичного світосприйняття; *здібностей*: до інформаційно-аналітичної системно-методологічної діяльності, мисленнєвої ментальності світобачення, системного аналізу якості складових середовища та соціо-культурних форм його організації у наукометричному вимірі представлення професійного реноме майбутнього менеджера інформаційно-комунікаційної сфери адміністративного освітнього політикою якості ЗВО, прогностично-моделювальних зі стратегії розвитку освітньо-наукових систем; володіння *системно-інформаційно-комунікаційними здатностями менеджеризму*, зокрема адміністративними, організаційно-процесними, психолого-педагогічними, навчально-науково-дослідницько-пізнавальними, позитивного інтелекту, комунікативними, академічної доброчесності, квалітологічними системно-аналітичними, управління сталістю соціо-економічного, еколого-безпечного розвитку систем, типів, рівнів організації суб'єктно-об'єктної та суб'єкт-суб'єктної взаємодії зв'язку; *знаннями, уміннями та навичками* забезпечувати доведену аргументацію інформаційно-аналітичного базису даних, який забезпечує комунікативну взаємодію між менеджером-транслятором та суб'єктами гарантованого доступу до інформації щодо безпеки якості життя, висловлювати та відстоювати власні умовиводи управління інформаційно-комунікаційними зв'язками адміністративного освітнього процесу професійної підготовки; менеджменту адекватного акмеологічного рішення самості інформаційно-комунікаційного адмінвпливу; знання професійної відповідальності із безпеки життєдіяльності, довкілля, суспільного розвитку та якості життя з пролонгованою зайнятістю менеджерів, інституційної архітектоніки функціональності виробничо-господарської системної діяльності; прогностики та моделювання стану та розвитку систем різного рівня, типу та цільового призначення організації, проектно-конструктивні інформаційно-аналітичного стратегічного планування комунікатики, маркетингу та дизайну взаємодії соціо-культурних форм професійної підготовки у адміністративно-територіальних, господарчих і природозахисних системах; наукової метрики освітнього моніторингу, нагляду за сталістю (технологічної паспортизації, інформаційно-аналітичного аудиту, професійного профілювання менеджеризму), комунікативно-кваліфікаційного визнання та інформаційно-комунікаційної реалізації менеджерів, академічної мобільності глобального виміру усіх учасників освітнього процесу згідно зі засобами технічного регулювання, експертного інспектування систем щодо прогнозування, запобігання та усунення професійних ризиків інформаційно-

комунікаційного дискомфорту з порушенням комунікативної взаємодії субординаційно-координаційної організації адміністративного зв'язків – внутрішніх, зовнішніх, міжсистемних і надсистемних їх рівноважної збалансованості для уникнення деструкції небезпек деградації витривалості та геомезазу системи; *готовність* до виконання професійних психолого-педагогічних, соціально-економічних, еколого-безпечних, організаційних адміністративських регламентів інформаційно-технологічного забезпечення, навчально-науково-пізнавальних аспектів професійної спрямованості інформаційно-комунікаційного зв'язку соціокультурних форм організації сфери освіти, науки й інноватики; *сформованість комунікативної компетентності* з конкретно-науковою методологією комунікативного забезпечення освітнього процесу професійної підготовки через методичку наукових досліджень та навчання професійно-орієнтованих, спеціальних та фахових дисциплін у галузі соціальної взаємодії та управління нею, методології менеджеризму, освітнього менеджменту, політики якості та безпеки життя, системного аналізу якості складових академічного простору освіти, науки й інноватики, стратегічного планування, освітнього маркетингу та технологій управління соціокультурними формами організації професійної підготовки в ЗВО, фундаментальної та професійно-орієнтованої психолого-педагогічної галузі науки та знань, управління якістю систем у ЗВО, освітнього аудиту, моделювання та прогнозування, нагляду, проектування та конструювання моделей систем професійної підготовки соціально-педагогічних систем, організації адміністративного системних процесів освітньої політики якості і безпеки життя з пролонгованою зайнятістю; соціальна та біо-геосферна *відповідальність* сталості майбутніх менеджерів – відповідальність природоохоронної спадщини національної самоідентичності та автентики походження, природовідповідності краєзнавчого походження, громадянська та цивільна відповідальність перед соціумом та потенційною спроможністю прийдешніх поколінь за управлінсько-орієнтовані рішення сталості, соціокультурна інформаційно-комунікаційна гармонізація системної суспільної та природошанобливої діяльності спроможної забезпечити існування наступного покоління зі збереженням біосферного фонду.

Розроблено та обґрунтовано критерії встановлення ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО за рівнями метрики її сформованості визначено у релевантній підсистемі. Відповідно за критеріями (комунікаційно-мотиваційний, партисипативно-конативний, інформаційно-ноосферний) *середній* мінімально оптимального рівня взаємодії суб'єкт-суб'єктної та суб'єкт-об'єктної взаємодії – *комунікаційно-мотиваційного* критерію (аксіолого-акмеологічна зацікавленість у фаховій реалізації достойно рівноправного контингенту цільових категорій здобувачів освіти у реалізації можливостей професійної зайнятості, комунікативний вияв взаємодії між учасниками процесу профпідготовки); *партисипативно-конативного* (сприйнятно-конативна здатність партисипативного усвідомлення профпідготовки менеджерів з виявом комунікативних компетентностей для вирішення ІКТ-завдань гармонізації процесу професійної реалізації); *інформаційно-ноосферного* (комунікативні здатності до алгоритмізованої ноосферно-спроможної діяльності гармонізації сфери освіти, науки й інноватики з пролонгованою зайнятістю вияву інноваційної раціоналізації без порушень принципів системної

безпеки зі застосуванням підходів вирішення USB-проблем, інтерактивної перцепції, профайлінгу, емоційного інтелекту засобами ІКТ-зв'язку). Надалі у структурно-логічному ланцюгу викладу за рівнями у критеріях, відповідно: *достатнього* суспільного доступу рівноправності здобувачів освіти в соціально-глобальному виміру академічної мобільності першого критерію (володіння вокабуляром комунікативної взаємодії, професійно-категоріального апарату для вирішення ІКТ-завдань сфери зв'язку з асертивною спроможністю антикризового управління якістю освітньої політики); другого (раціонально-оптимальна сформованість ККЗ для ІКТ-діяльності за технічними регламентами нормативно-правового регулювання); третього (семантика організації процесу профпідготовки до системної ІКТ-діяльності з програмним забезпеченням обслуговування сфери освіти, науки й інноватики з практичними спроможностями комунікативного прогнозування та моделювання стану розвитку соціокультурних форм); *високого* ноосферно-квалітологічної креативної реалізації пролонгованої зайнятості менеджерів першого критерію (сформованість комунікативних компетентностей розвитку систем нелінійного характеру організації профпідготовки у ЗВО); другого (сформованість компетентностей у здатностях адміністративського вирішення проблемно-специфічних завдань особистісного вибору форм само- освіти, менеджменту, організації та вдосконалення згідно інноваційних методик колсантингово-дорадчих сервісів ІК-зв'язку правового та технічного регулювання управління); третього (релевантність сформованості комунікативної компетентності майбутніх менеджерів у профпідготовці, виражена у соціо-економічних, еколого-безпечних спроможностях сталості адміністративного впливу на соціо-культурні форми ЗВО з реалізацією академічного потенціалу).

Симбіотично-консолідує архітектуру формування ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО уможливають обґрунтовані та виокремлені організаційно-педагогічні умови – сприятливе ІКТ-середовище студентоцентрованого навчання портативних освітніх програм наукових та соціальних сервісів (хмаро орієнтованого покриття, яке масштабується в залежності від типу системного каталогу, кодифікації типів доступу та знаково-символічного представлення атрибутів інформації, реперу локації за мовою георозмітки імпульсу датчика, служби сервісів семантики доступу, планування простих можливостей та дескрипторів картування інформаційного потенціалу, вебметричні сервіси покриття та функціоналу у контексті обслуговування доступу до ІТЗ), гармонізація сфери освіти, науки й інноватики (глобального транскордонного, регіонального, національного академічного потенціалу наукової спадщини та мобільності учасників академічної спільноти (включаючи здобувачів освіти, споживачів наукових та соціальних сервісів, керівників адміністраторів та широких верств зацікавлених у просвітництві комунікативної взаємодії), у нарощенні, розробленні сучасних методологічних напрямів превалюючих парадигм суспільного розвитку на засадах сталості з пролонгованою зайнятістю впродовж життя), впровадження та реалізації політики ЗВО у системі управління якістю освіти, безпеки, ресурсозбереження, працезохороних, інформаційного захисту, верифікації лабораторно-випробувальної діяльності та її достовірного доведення, екологічного та енергетичного керування з гарантуванням соціальної відповідальності (забезпечення відповідності нормативно-

правових та соціальних гарантій захисту учасників освітнього процесу, майбутніх фахівців і професійнозайнятих без порушення рубежів витривалості біосоціальних систем і соціо-культурних форм безпеки життєдіяльності та життєспроможності у ході професійного розвитку, соціально-побутової, дозвілєвої та особистої реалізації).

4. Верифіковано модель формування ККЗ в майбутніх менеджерів у ЗВО. Підтвердження вірогідності експериментальних даних здійснено за критерієм Пірсона (χ^2). Під час формувально-конативного етапу педагогічного експерименту виявлено, що для $\alpha=0,05$ всі спостережувані значення критерію χ^2 перевищують його критичне значення, отже з достовірністю 95% можна стверджувати, що у майбутніх менеджерів експериментальної групи (в порівнянні з контрольною групою) відбувся суттєвий (на 24,47%) приріст високого та достатнього рівнів сформованості ККЗ. Результати дослідження дали підстави обґрунтувати пропозиції щодо перспектив професійної підготовки майбутніх менеджерів зв'язку у ЗВО.

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Монографії

1. **Тимошенко В. І.** Семантичні аспекти формування комунікативних компетентностей зв'язку в майбутніх менеджерів у ЗВО. Стратегія післядипломної освіти для сталого розвитку : колективна монографія / за ред. Н. М. Рідей. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 83–101.

2. **Тимошенко В. І.** Сучасні проблеми та перспективи формування методики комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти. Методологія неперервної освіти та наукового дослідження : колективна монографія / за ред. Н. М. Рідей, Е. В. Лузік. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 97–123.

3. Титова Н. М., Жижко Т. А., **Тимошенко В. І.** Концепція та стратегія психолого-педагогічної підготовки педагогів професійного навчання. Стратегія післядипломної освіти для сталого розвитку : колективна монографія / за ред. Н. М. Рідей, Л. М. Панченко. 2-е видання, доповнене, перероблене. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 128–153.

Статті у наукових фахових виданнях України

4. Кліпа Ю. В., Рідей Н. М., Титова Н. М., Павленко Д. Г., **Тимошенко В. І.** Організація управління процесом професійної підготовки економістів. *Педагогіка та психологія*. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019. Вип. 62. С. 87–104.

5. **Тимошенко В. І.** Обґрунтування моделі формування комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти. *Молодь та ринок*. 2020. № 6-7 (185-186). С. 182–187.

6. Рідей Н. М., Титова Н. М., Павленко Д. Г., **Тимошенко В. І.**, Слабецький О. М. Методологічне та технологічне обґрунтування професійної підготовки фахівців сфери управління та глобалізації економіки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73. Т. 2. С. 157–167.

7. Tytova N., Ridei N., **Tymoshenko V.**, Pavlenko D. Methodological principles of research of professional training of administrators and managers in higher education institutions = Методичні засади дослідження професійної підготовки адміністраторів та управлінців у закладах вищої освіти. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*, 2020. № 6(39). PP. 21–25.

8. Ridei N., **Tymoshenko V.**, Slabetskyi O. Formation of continuous education system on the basis of sustainable development: project activity experience = Формування системи неперервної освіти на засадах сталого розвитку: досвід проектної діяльності. *Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»*. Київ: Міленіум, 2020. Вип. 29 (2-2020). С. 406–422.

9. **Тимошенко В. І.**, Титова Н. М., Слабецький О. М., Рідей Н. М. Інформаційно-аналітичний базис організації професійної підготовки майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 7 (127) 2020. С.184–188.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних

10. **Tymoshenko V.** Actualization of training of future specialists by means of information and telecommunication support in educational institutions = Актуалізація підготовки майбутніх фахівців засобами інформаційно-телекомунікаційного забезпечення закладів освіти. *Scientific journal paradigm of knowledge*. 2020. № 5(43) PP. 138–154 (*наукометричне видання Німеччини*).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

11. Ridei N., Klipa Yu., Pavlenko D., **Tymoshenko V.** Identification of scientific knowledge approaches for the formation of the economists' professional training process = Виокремлення підходів наукового пізнання для формування процесу професійної підготовки економістів. *Actual trends of modern scientific research: abstracts of the 1st International scientific and practical conference, 19-21 Yuly 2020*. MDPC Publishing. Munich, Germany, 2020. PP. 239–246.

12. Ridei N., Pavlenko D., Klipa Yu., **Tymoshenko V.** Systematization of scientific research methods of specialists' professional training for entrepreneurship = Систематизація методів наукового дослідження професійної підготовки фахівців для підприємництва. *Modern science: problems and innovations: Abstracts of the 5th International scientific and practical conference, 26-28 Yuly 2020*. SSPG Publish. Stockholm, Sweden, 2020. PP. 211–218.

13. Кліпа Ю. В., Рідей Н. М., Титова Н. М., **Тимошенко В. І.** Змістовно-методичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців для підприємницької діяльності. *«The world of science and innovation»*: матеріали I міжнародної науково-практичної конференції, 19-21 серпня 2020 р. Лондон, Сполучене Королівство, 2020. С. 269–281.

14. **Tymoshenko V.**, Pavlenko D., Slabetskyi O. Pedagogical research into effectiveness of training future administrators and managers at institutions of higher

education=Педагогічні розвідки ефективності підготовки майбутніх адміністраторів та менеджерів у закладах вищої освіти. *International Journal of Education and Science*. 2020. Vol. 3, № 4. PP. 41. (*Index Copernicus*).

АНОТАЦІЇ

Тимошенко В.І. Формування комунікативних компетентностей зв'язку в майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2021.

Здійснено дослідження теоретичного та методичного обґрунтування освітнього процесу формування комунікативних компетентностей зв'язку в професійній підготовці менеджерів. Обґрунтовано, розроблено та експериментально верифіковано модель формування комунікативних компетентностей зв'язку в майбутніх менеджерів у ЗВО за організаційно-педагогічних умов – сприятливого ІКТ-середовища студентоцентрованого навчання портативних освітніх програм, наукових та соціальних сервісів, гармонізації сфери освіти, науки й інноватики та системи управління якістю в ЗВО засобами технічного регулювання. Уточнено понятійно-категоріальний апарат, що належить до наукового тезаурусу та вокабуляру інформаційної безпеки у сфері освіти, науки й інноватики, зміст понять: «професійна компетентність», «соціальна компетентність», «комунікативна компетентність», «комунікативна компетентність зв'язку», «інформаційно-комунікаційна безпека соціокультурних форм організації адміністративного управління професійної підготовки менеджерів». Обґрунтовано зміст та структуру комунікативних компетентностей зв'язку в майбутніх менеджерів, яка систематизує комплекс якостей, здібностей, здатностей, готовності, сформованості, спроможностей та відповідальності за професійну діяльність та розвиток зайнятості впродовж життя, критерії (комунікаційно-мотиваційний, партисипативно-конативний та інформаційно-ноосферний) та рівні (середній, достатній, високий) сформованості комунікативної компетентності зв'язку в майбутніх менеджерів у ЗВО. Удосконалено освітньо-змістові модулі дисциплін для майбутніх менеджерів – менеджменту та освітньої політики, методології наукового дослідження та навчання професійно-орієнтованих, фахових та спеціальних дисциплін; форми, методи та засоби за організацією навчально-науково-пізнавальної діяльності та місцем дислокації зі дидактичною метою. Подальшого розвитку набули методичні рекомендації щодо професійної підготовки менеджерів з комунікативними компетентностями зв'язку в ЗВО.

Ключові слова: комунікативна компетентність зв'язку, професійна підготовка майбутніх менеджерів, організація освітнього процесу, теорія та методика професійної освіти, заклади вищої освіти.

Tymoshenko V.I. Forming future managers' communicative competence of contact in institutions of higher education. – Qualifying research paper, manuscript copyright.

Dissertation for the degree of Candidate of Sciences in Education, specialty 13.00.04 – Theory and methodology of vocational education. - National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2021.

The research objective has been clarified, it being the theoretical and methodological substantiation for the educational process of forming future managers' communicative competence of contact in institutions of higher education. The academic novelty of this dissertation is as follows: a model of forming future managers' communicative competence of contact in institutions of higher education within the synergy of subsystems (functional-targeted, content-methodological, organizational-technological and relevant) has been justified, developed and verified by experiment for the first time; organizational and pedagogical conditions in forming communicative competence of contact have been discovered – a favourable informational, communicative and technological student-oriented environment of learning that involves portable educational programmes, scientific and social services; harmonization of education, science and innovation studies; a quality management system for institutions of higher education that includes technical means of regulation based on the current education policies; a concretized tree of objectives to ensure informational and communicative sovereignty in connections between sociocultural forms of administration applied to professional training of managers in institutions of higher education. The conceptual and categorial framework that belongs to the scientific thesaurus and vocabulary related to information security in the field of education, science and innovation theory for exploration of future managers' communicative competence of contact in institutions of higher education has been clarified and improved; similarly, the meaning of such notions as “competence,” “professional competence,” “social competence,” “communicative competence,” “communicative competence of contact,” “information and communication security for sociocultural forms of organizing administrative management in professional training of managers”; criteria – communicative-motivational, participative-conative, informational-noospheric, and levels – medium, sufficient, high – to characterize formedness of future managers' communicative competence of contact in institutions of higher education; educational/content-based modules of academic subjects for future managers – in management and education policies, methodology of research and teaching of vocational, core and special subjects; forms, methods and means to organize educational, scientific and cognitive activities with deployment according to the didactic goals. Methodical recommendations for professional training of managers with communicative competence of contact in institutions of higher education have been further developed. The practical importance of the research results lies in development and implementation of the following: informational-technological and educational-methodical support for the educational/content-based module of academic subjects has been developed – technical regulation of information management in institutions of higher education, information and communication technologies in the field of education, science and innovation theory; a methodology of teaching special and vocational subjects for information and communication aspects of organizing the process of professional training has been implemented; a methodology for organizing the process of education – management skills in the fields 07. Management and administration (073 Management by curriculum “Management for Infocommunications”), 12. Information technologies (123. Computer engineering and 172. Telecommunications and radio technology) has been concretized; information and telecommunication platforms for network-based organization

of subject-subject and subject-object interaction between education providers and applicants, stakeholders and public have been systematized.

The introduction provides justification for the relevance and feasibility of the dissertation paper, highlights its relation to curricula, plans and topics, defines its aim, objectives, object and subject, formulates methods of research, reveals the academic novelty, theoretical and practical importance of the paper, describes the applicant's personal contribution to the previous co-authored works, provides information on the approbation of the research, implementation of its results and other publications, and presents the structure and size of the dissertation. The first chapter "Methodological substantiation for shaping communicative competence of contact in future managers as a pedagogical problem" substantiates the normative legal and technical regulation of information security and guarantees to access information data, as well as the conceptual and categorial framework for exploration of communicative competences in the conditions of Bologna Process. It also analyses practical experience of communicative interaction taking place in the circumstances of transboundary modernization and global risks in transformation of professional training systems. The second chapter "Informational and methodological support for organizing the educational process of forming communicative competence of future managers in institutions of higher education" develops scientific and methodological support for professional training of future managers, substantiates the informational-analytical basis for organizing socio-cultural forms of professional training of future managers and administrative-communicative regulation of academic potential in institutions of higher education. The third chapter "Development and verification of the designed model of forming future managers' communicative competence in institutions of higher education" provides theoretical justification and designs a model of forming future managers' communicative competence of contact in institutions of higher education; it also proves effectiveness of the methodology suggested for informational-analytical organization of socio-cultural forms of professional training for future managers, with expert assessment of the designed model.

Key words: communicative competence of contact, professional training of future managers, organization of educational process, theory and methodology of vocational education.

Підписано до друку 22.03.2021 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим. Зам. № 072
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.